

Sygn. akt I KZ 11/22

POSTANOWIENIE

Dnia 24 lutego 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Wiesław Koziellewicz

w sprawie płk. **M. K.**

oskarżonego z art. 212 § 1 k.k.

na posiedzeniu w dniu 24 lutego 2022 r.,

zażalenia oskarżycielki prywatnej W. A.

na postanowienie Wojskowego Sądu Okręgowego w W.

z dnia 8 grudnia 2021 r., sygn. akt So [...], o umorzeniu postępowania w sprawie z prywatnego aktu oskarżenia wniesionego przez W. A. przeciwko płk M.K..

p o s t a n o w i ł

**uchylić zaskarżone postanowienie i sprawę ze skargi W. A. o
ściganie przestępstwa z oskarżenia prywatnego przekazać
Prokuratorowi Okręgowemu w K.**

UZASADNIENIE

W dniu 12 lipca 2021 r. wpłynęły do Wojskowego Sądu Okręgowego w W. akta sprawy karnej z oskarżenia prywatnego W. A. przeciwko płk M. K. o popełnienie przestępstw z art. 212 § 1 k.k.

Postanowieniem Wojskowego Sądu Okręgowego w W. z dnia 8 grudnia 2021 r., sygn. akt So KO [...], na podstawie art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k., umorzono powyższe postępowanie, z uwagi na brak skargi uprawnionego oskarżyciela.

Postanowienie to zostało zaskarżone przez oskarżycielkę prywatną W. A., która w złożonym zażaleniu zarzuciła:

1. Na podstawie art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. naruszenie art. 41 § 1 k.p.k. i art. 42 § 1 k.p.k. w zw. z art. 45 ust. 1 Konstytucji R P, art. 6 ust. 1 Europejskiej

Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej i art. 19 ust. 1 Traktatu o Unii Europejskiej, poprzez wystąpienie bezwzględnej przyczyny odwoławczej w wyniku nienależytej obsady sądu i udział składzie osoby powołanej na urząd sędziego w Wojskowym Sądzie Okręgowym w W. na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 3);

2. Na podstawie art. 438 pkt 1 k.p.k.:
 1. naruszenie art. 212 § 1 i § 4 k.k. poprzez błędne uznanie, iż oskarżyciela prywatna nie jest uprawnionym oskarżycielem do wniesienia prywatnego aktu oskarżenia i brak jest skargi uprawnianego oskarżyciela, podczas gdy ściganie przestępstwa z art. 212 § 1 k.k. odbywa się z oskarżenia prywatnego, a oskarżycielka wniosła akt oskarżenia w dniu 22 lutego 2017 r.
2. Na podstawie art. 438 pkt 2 k.p.k.:
 1. naruszenie art. 442 § 1 i 3 k.p.k. i umorzenie postępowania w sytuacji gdy sprawa została przekazana do sądu wojskowego jako właściwego do ponownego jej rozpoznania w wyniku uchylecia wyroku sądu I Instancji wydanego przez sąd powszechny, a obowiązkiem sądu któremu przekazano sprawę do ponownego rozpoznania, jest orzekanie w granicach, w jakich nastąpiło przekazanie, a wskazania sądu odwoławczego co do dalszego postępowania są dla tego sądu wiążące, przy czym sąd odwoławczy przekazując sprawę do ponownego rozpoznania nie podważał statusu oskarżycielki prywatnej i nie podważał istnienia aktu oskarżenia,
 2. naruszenie art. 39 k.p.k. poprzez umorzenie postępowania w miejsce przekazane sprawy do rozpoznania do sądu powszechnego w wyniku nie przyjęcia sprawy, z zamiarem jej przekazania prokuratorowi wojskowemu, pomimo, iż nie zgłosił on akcesu przyłączenia się do sprawy i nie wskazał zasadności tego przekazania z uwagi na interes społeczny w piśmie z dnia 6 sierpnia 2021 r., w sytuacji gdy sprawa została przekazana do prowadzenia do sądu wojskowego jako szczególnego, w wyniku uchylecia wyroku sądu I Instancji na podstawie art. 439 § 1 pkt 3 k.p.k.,

3. naruszenie art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k. poprzez uznanie, iż brak jest skargi uprawnionego oskarżyciela podczas gdy skarga ta została wniesiona przez oskarżycielkę prywatną w dniu 22 lutego 2017 r., jako przez osobę uprawnioną na podstawie art. 212 § 4 k.p.k., a ściganie przestępstwa określonego w art. 212 § 1 k.p.k. odbywa się z oskarżenia prywatnego,
4. naruszenie art. 2 k.p.k. w zw. z art. 485 k.p.k. i art. 498 § 2 k.p.k. w zw. z art. 60 k.p.k. i umorzenie postępowania podczas gdy postępowanie z oskarżenia prywatnego jest postępowaniem zwyczajowym, a prokurator pomimo wiedzy tym postępowaniu i wniesionym prywatnym akcie oskarżenia (pismo prokuratury z 6 sierpnia 2021 r. w aktach sprawy) nie przyłączył się do oskarżenia i nie wskazał zamiaru prowadzenia postępowania przygotowawczego z uwagi na interes społeczny, a postępowanie karne winno być tak ukształtowane by sprawca został pociągnięty do odpowiedzialności karnej z uwzględnieniem prawnego interesu pokrzywdzonej - oskarżycielki prywatnej przy uwzględnieniu zasady poszanowania zasad współżycia społecznego,
5. naruszenie art. 7 k.p.k. poprzez ukształtowanie swojego przekonania przez sąd wojskowy bez uwzględnienia i z pominięciem wcześniej zapadłego w sprawie prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w K. z dnia 27 listopada 2019 r., sygn. akt IV 1Ka [...], uchylającego wyrok I Instancji i nakazującego jej ponowne rozpoznanie przez sąd wojskowy jako właściwy w stosunku do osoby oskarżonego M. K.,
a w konsekwencji na podstawie art. 438 pkt 3 k.p.k.:
 1. błąd w ustaleniach faktycznych, polegający na przyjęciu, iż oskarżycielka prywatna nie jest uprawnionym oskarżycielem do wniesienia skargi prywatnej,
 2. błąd w ustaleniach, iż sąd wojskowy jest nieuprawniony do prowadzenia postępowania na podstawie skargi prywatnoskargowej oskarżycielki prywatnej stosownie do wskazań wyroku Sądu Okręgowego w K. z dnia 27 listopada 2019 r. sygn. akt IV 1Ka [...],
 3. błędne uznanie, iż oskarżycielka prywatna nie jest uprawniona do wniesienia prywatnego aktu oskarżenia, w sytuacji gdy nie wynika to z prawomocnego

wyroku Sądu Okręgowego w K. z dnia 27 listopada 2019 r., sygn. akt IV 1Ka [...], uchylającego wyrok I Instancji i nakazującego ponowne rozpoznanie sprawy przez sąd wojskowy,

4. błędne przyjęcie, iż prokuratura jest organem uprawnionym do wniesienia prywatnego aktu oskarżenia pokrzywdzonej - oskarżycielki prywatnej, w sytuacji gdy podmiot ten nie zgłosił woli przyłączenia się do postępowania, pomimo posiadania pełnej wiedzy o sprawie i nie wniósł o przekazanie sprawy do prokuratury celem objęcia czynu postępowaniem przygotowawczym z uwagi na interes społeczny.

Podnosząc te zarzuty oskarżycielka prywatna W. A. wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy sądowi wojskowemu do ponownego rozpoznania z uwzględnieniem wskazań wynikających z wyroku Sądu Okręgowego w K. z 27 listopada 2019 r. sygn. akt IV 1Ka [...],

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Poza sporem jest, iż orzecznictwu sądów wojskowych podlegają sprawy żołnierzy w czynnej służbie wojskowej, o przestępstwa popełnione między innymi: 1) podczas pełnienia obowiązków służbowych, 2) w związku z pełnieniem obowiązków służbowych, 3) w obrębie obiektu wojskowego, 4) w obrębie wyznaczonego miejsca przebywania, 5) na szkodę wojska, 6) z naruszeniem obowiązku wynikającego ze służby wojskowej. W sprawach podlegających orzecznictwu sądów wojskowych nie stosuje się przepisów o postępowaniu prywatnoscargowym (por. art. 646 k.p.k.). Zgodnie z art. 661 § 1 k.p.k., znajdującym się w „Dziale XV. Postępowanie karne w sprawach podlegających orzecznictwu sądów wojskowych”, przestępstwo ścigane z oskarżenia prywatnego staje się z chwilą złożenia skargi przez pokrzywdzonego przestępstwem ściganym z urzędu. W doktrynie podkreśla się, że szczególne cechy wymiaru sprawiedliwości w wojsku, a zwłaszcza względy dyscypliny wojskowej, decydują o odmiennym, w porównaniu z postępowaniem powszechnym, ukształtowaniu postępowania w sprawach o przestępstwa ścigane z oskarżenia prywatnego przed sądami wojskowymi (por. R. Ostafiński - Bodler, Skarga prywatna w sprawach karnych należących do właściwości sądów wojskowych, WPP 2005, Nr 1 – 2, B. Zygmunt, Przestępstwa ścigane z oskarżenia prywatnego w postępowaniu w

sprawach podlegających orzecznictwu sądów wojskowych, WPP 2002, Nr 3). Podnosi się także, że sądownictwo wojskowe w polskim systemie prawa zostało wyodrębnione przede wszystkim z uwagi na szczególne stosunki zależności, które występują w wojsku, jak i fakt, że żołnierze są w świetle przepisów k.k. funkcjonariuszami publicznymi. Swoje uzasadnienie ma odrębny tryb postępowania przed sądami wojskowymi, z którego usunięto wszystkie kodeksowe postępowania szczególne. W kodeksie karnym natomiast znajduje się część wojskowa, z licznymi przestępstwami, które może popełnić osoba podlegająca orzecznictwu sądów wojskowych, co nie znaczy, że nie ponosi ona odpowiedzialności za przestępstwa zawarte w części szczególnej k.k. (por. D. Gil, Postępowanie w sprawach z oskarżenia prywatnego, Lex 2011).

Skoro, jak już wyżej wskazano, w sprawach podlegających orzecznictwu sądów wojskowych, przestępstwa ścigane z oskarżenia prywatnego stają się z chwilą złożenia skargi przez pokrzywdzonego przestępstwami ściganymi z urzędu, to należy przyjąć, że w sprawach podlegających orzecznictwu sądów wojskowych nie jest w ogóle możliwe przekształcenie z mocy prawa roli oskarżyciela prywatnego w rolę oskarżyciela posiłkowego. Pokrzywdzony może zostać oskarżycielem posiłkowym jedynie w trybie określonym w art. 53–58 k.p.k. (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 lutego 1984 r., Z 3/84, OSNKW 1984, z. 9–10, poz. 99, W. Daszkiewicz, Glosa do postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 lutego 1984 r., Z 3/84, OSPiKA 1985, z. 6, poz. 110).

W niniejszej sprawie prywatny akt oskarżenia przeciwko płk. M. K., trafił do Wojskowego Sądu Okręgowego w W. wskutek decyzji Sądu Okręgowego w K., który wyrokiem z dnia 27 listopada 2019 r., sygn. akt IV 1Ka [...], przekazał temu Sądowi tę sprawę. Oczywistym jest, iż Wojskowy Sąd Okręgowy w W., z uwagi na treść powołanych wyżej przepisów, nie mógł tej sprawy rozpoznać merytorycznie, a powinien ją jedynie, z mocy art. 35 § 1 k.p.k., przekazać do właściwej jednostki prokuratury. Znajdujący się w aktach przekazanej sprawy prywatny akt oskarżenia przeciwko płk. M. K. należy traktować jedynie jako sygnał do wszczęcia postępowania przez prokuratora w sprawie o przestępstwa z art. 212 § 1 k.k. Oczywistym jest też, iż prokurator nie jest związany tą skargą, a zatem może nie dojść do wszczęcia postępowania lub jego kontynuacji, gdy uzna on że brak jest

do tego wymaganych przesłanek. Prokurator w takim wypadku wydaje postanowienie o odmowie wszczęcia postępowania przygotowawczego lub o umorzeniu tego postępowania, co podlega zaskarżeniu z mocy art. 306 § 1 k.p.k. w zw. z art. 646 k.p.k. W piśmie z dnia 6 sierpnia 2021 r. skierowanym do Wojskowego Sądu Okręgowego w W., Zastępcą Prokuratora Okręgowego w K. do Spraw Wojskowych, wniósł o umorzenie postępowania z uwagi na brak skargi uprawnionego oskarżyciela, nadto wyraził pogląd, że objęte aktem oskarżenia czyny uległy przedawnieniu.(por. k. 1723). Tego pisma nie można jednak potraktować, że w istocie jest ono zaskarżalnym postanowieniem, o jakim mowa w art. 306 k.p.k.

Kierując się przedstawionymi motywami Sad Najwyższy rozstrzygnął jak na wstępie.

[as]